

досвіду. Зокрема, в Україні майже відсутня новітня популярна економічна книга з конкретними порадами вітчизняних науковців і ділових людей. Друкують переважно переклади книг англо-американських авторів з порадами, не завжди адекватними вітчизняним умовам господарювання.

Значення популярної економічної літератури в нашій державі зараз особливо зросло.

Ця література зуміла звільнитися від агітаторства та вихваляння, її принциповою функцією є максимальна популяризація знань серед нефакхівців, залучення їх до практичної підприємницької діяльності, вивчення нового і використання вже набутого для досягнення конкретних господарських цілей. Стиль ще перебуває на етапі опрацювання. Безперечно, належить розрізняти строго науковий стиль економічної літератури та її науково-популярний виклад, обидва з яких заслуговують на увагу.

1. Беденко М.В. *Про бізнес і гроші для дітей хороших*. – К.: Факт, 2001. 2. Загородній А.Г., Вознюк Г.А., Смовженко Т.С. *Фінансовий словник*. – Львів: Центр Європи, 1997. 3. Зелінська Н.В. *Який він науковий стиль? // Культура слова (випуск 38)*. – К.: Наукова думка, 1990. 4. Злупко С.М. *Михайло Туган-Барановський*. – Львів: Каменярь, 1993. 5. Злупко С.М. *Українська економічна думка в персоналіях: Текст лекцій*. – Львівський державний університет, 1994. 6. Кириченко А.А., Лаптев С.М., Паращенко Л.И. *Как наполнить кошелек*. – К.: Молодь, 1990. 7. Князюк В. *Яблуко згоди // Земні зорі*. – К.: Рад. письменник, 1979. 8. Латішев М.С. *Середження*. – К.: Дніпро, 1971. 9. Чопенко В.Г. *Випробування орендою*. – К.: Урожай, 1991. 10. Balasko J.A. *Teaching the Elephant to Dance. The Manager's Guide*. – New York: A Plume Book, 1991. 11. Ware R., Rudnick J. *How to Open Your Own Restaurant. A Guide for Entrepreneur*. – London: Penguin Books, 1991.

Мирослав Кратко

Волинський державний університет ім. Лесі Українки, м.Луцьк

ДЕЯКІ ЗАУВАГИ ДО ТЕРМІНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ МАТЕМАТИЧНОЇ ЛОГІКИ І ОСНОВ МАТЕМАТИКИ

© Мирослав Кратко, 2002

Для унормування та уніфікації термінології у галузі математичної логіки та основ математики доцільно переглянути термінологію, наявну в українських працях з цієї галузі.

For normalization and unification of terminology in spheres of mathematical logic and base of mathematics it is necessary to review Ukrainian terminology present in the works of this sphere.

Аналіз термінології, якою користуються автори праць у галузі математичної логіки, теорії алгоритмів і основ математики свідчить, що здебільшого ці терміни є дослівними, і тому не точними, перекладами термінів російських. Терміни, які органічно входять у мову російську, перекладені українською, не є такими ж придатними для мови української. Найпростіший приклад, логічні терміни “истина - ложь”. Якщо з “истиной” проблем немає, тому що по українськи термін “істина” виконує свою роль не гірше ніж у російській мові,

то з терміном “ложь” вже є серйозні проблеми. Яким українським словом його передати: “неправда”, “брехня”, “неістина” чи “фальш”? Всі ці чогири слова мають свої вади: перше і третє, тому що не є кореневими, а утворені за допомогою приставки “не”, друге – відгонить вульгаризмом, четверте, хоч і запозичене з німецької, могло б бути придатним лише для самого терміну “ложь”. Що ж стосується словосполучки “ложная формула” то і “брехлива формула” і “фальшива формула” є однаковою мірою непридатними. Отже в українській термінології доводиться вживати “істина – фальш”, але “ложная формула” – “хибна формула”, бо заміна “фальш” на “хибність” також не є задовільною.

В російській терміносистемі часто вживається слово “частичное”, напр., “частично упорядоченное множество”, “частично рекурсивная функция”, “частичное отображение”. У всіх випадках українські автори вживають слово “часткова” – “частково впорядкована множина”, “часткова функція”, “часткове відображення”. Тут є явище спотворення поняття. Слово “частичный” українською мовою може бути перекладеним і як “частковий” і як “частинний” і в наведених вище прикладах повинно вживатися друге слово – “частинно”, бо йдеться про множину, функцію чи відображення, які мають місце на окремих частинах множини. По відношенню до “частинної функції” функцію, яка означена на всій множині, можна було б назвати “повною” замість вживаної тепер словосполучки “всюди означена”. У цьому випадку “частично рекурсивная функция” мала б відповідник “частинно рекурсивна функція”, а “общерекурсивная функция” – “повна рекурсивна функція”.

Термін “счетный” в українській математичній літературі нині перекладають або як “зчислений” або як “перелічний”. В обидвох випадках поняття виражається неадекватно. На нашу думку у цьому випадку найкраще підійшов би термін “лічбовий”, якого вже, до речі, зафіксовано у деяких словниках і енциклопедичних виданнях, але який ще не увійшов у широкий вжиток.

Наведемо ще ряд пропозицій щодо відтворення українською мовою понять, які російською виражаються такими словами чи словосполучками:

вполне упорядоченное множество – просто впорядкована множина,

всеобщее суждение – універсальне висловлення

выполнимая формула – реалізована формула

исчисление – рахунок

схема заключения – схема висновку

двойственность – дуальність

предваренная формула – пренексна формула

свободно становящаяся последовательность – вільнорозвивна послідовність або (саморозвивна послідовність).

Виходячи з вищевикладеного, вважаємо, що доцільно систематично і детально переглянути наявну в українських працях з логіки і основ математики термінологію з метою її нормування та уніфікації, тому що ці терміни широко вживаються як в інших математичних розділах, так і в інших науках.